

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗМІСТУ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ СПРИЯННЯ ФАХОВІЙ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Анна КЛИМ-КЛИМАШЕВСКА, Ева ЯГЕЛЛО (Седльце, Польща)

INNOWACJE W NAUCZANIU JĘZYKA OBCEGO W PRZEDSZKOLU

Człowiek przechodząc przez poszczególne etapy całego swojego życia podlega wielostronnym procesom oddziaływania. Jest to z jednej strony oddziaływanie pośrednie i bezpośrednie na człowieka, z drugiej strony jest to świadoma praca nad samym sobą. W obrębie tego długotrwałego procesu ważne miejsce zajmuje wychowanie przedszkolne, którego celem jest wszechstronny rozwój osobowości dziecka. Dokonujące się obecnie przemiany w edukacji, związane z wejściem Polski do Unii Europejskiej, powodują, że duże znaczenie przywiązuje się do nauki języków obcych. Edukację tę należy rozpocząć już w przedszkolu.

Okres dzieciństwa to fundamentalny moment w życiu dziecka. Badania naukowe dowodzą że, mózg ludzki najintensywniej rozwija się do szóstego roku życia. Podczas pierwszych sześciu lat życia mózg bez większego wysiłku przyswaja fakty i informacje oraz zachowuje je w pamięci. Dzieci poznają wtedy język, który jest najbardziej skomplikowaną umiejętnością do nabycia. Rozwoj mózgu dziecka należy wspomagać odpowiednią stymulacją. Pomimo niezwyklej złożoności procesu uczenia się języka, do chwili ukończenia lat trzech, dziecko potrafi zwykle opanować jeden lub więcej języków. Nauka drugiego języka we wczesnych latach rozwija w korze mózgowej połączenia odpowiedzialne za słuch i ogólną inteligencję dziecka. Nauka drugiego języka w dzieciństwie jest skutecznym sposobem na przyspieszenia rozwoju intelektualnego wszystkich dzieci. Dotyczy to również dzieci, które doznały uszkodzeń mózgu lub cierpią na autyzm. Im dziecko jest młodsze, tym łatwiej i naturalniej przychodzi mu nauka języka. Im starsze, tym trudniej jest mu przyswoić odpowiedni akcent i osiągnąć biegłość gramatyczną równą tej, jaką posiadają osoby, dla których dany język jest językiem ojczystym. Nauka języka angielskiego od najmłodszych lat pomoże dziecku osiągać sukcesy w szkole, a zarazem będzie dla niego pasjonującą zabawą. Dzieci w wieku przedszkolnym posiadają coraz to bogatsze doświadczenia, ponieważ wchodzi już w inne grupy społeczne niż rodzina. Efektem tego proces ten jest szczególnie przyspieszony wzrastającą rolą środków masowego przekazu, a w szczególności telewizji oraz komputerów w tym łączy satelitarnych. Nauczanie języka obcego spełnia ważną rolę wśród innych przedmiotów. Język obcy jest nie tylko przedmiotem, ale i narzędziem nauczania, a tym samym może być nośnikiem określonych treści. Dlatego też, w dużym stopniu wpływa na jego rozwój intelektualny, emocjonalny i społeczny. Poprzez naukę języka obcego dziecko doskonali pamięć, rozwija proces myślenie, ale przede wszystkim uzmysławia fakt, że oprócz języka ojczystego istnieją jeszcze inne, którymi może się porozumiewać.

W dzisiejszych czasach coraz częściej dzieci w wieku przedszkolnym rozpoczynają naukę języka angielskiego, ponieważ staje się on niezbędnym składnikiem edukacji. Słyszymy go w filmach, telewizji, piosenkach, reklamach oraz programach komputerowych. Coraz częściej spotykamy się z sytuacją, że małe dziecko chociaż nie rozpoczęło jeszcze nauki tego języka, zna wiele słów. Naturalna jest dla dziecka obecność obcych słów wokół niego, ponieważ nie są dla niego już obce. Małe dziecko uczy się języka obcego w sposób zupełnie dla niego nieświadomy. Nie potrafi jeszcze pisać i czytać, jednak słyszy i powtarza. Koncepcja pedagogiczna leżąca u podstaw programu edukacji językowej to przede wszystkim nauczanie języka poprzez metody odpowiednie do wieku dziecka oraz rozwój i kształtowanie osobowości dziecka. Niezbędne jest więc stosowanie formy pracy ukierunkowanej na rozwój aktywności dziecka przy jednoczesnym dostosowaniu ich do indywidualnych potrzeb i zainteresowań dzieci. Lekcja dla przedszkolaków nie może wyglądać podobnie jak te dla dorosłych. Metoda używana przy prowadzeniu zajęć polega w całości na zabawie. Najlepiej jeśli nauczyciel na lekcjach języka angielskiego zwraca się do dzieci tylko w języku angielskim, przez dzieci jest to przyjmowane w sposób naturalny. Jeśli temu, co mówi nauczyciel, towarzyszy bogata mimika, energiczna gestykulacja i poczucie humoru, brak ojczystego języka wcale ich nie dziwi. Nauczyciel może witać się i żegnać po angielsku, chwalić, ganić, a także komentować co się w danej chwili dzieje. Zwracając się do dzieci musi dbać o to, aby zwroty, którymi się posługuje były proste i powtarzały się często tak, aby dziecko odpowiednio mogło je kojarzyć. Na każdych zajęciach należy przypominać polecenia w rodzaju: stand up, touch your nose, sit down, clap your hands itp. Z dziećmi można śpiewać piosenki, recytować wierszyki, opowiadać bajki, bawić się, a nawet odegrać krótkie przedstawienia. Jeśli zajęcia będą tak właśnie wyglądały, możemy być spokojni i pewni że, dziecko na pewno z nich z przyjemnością korzysta. Nie należy jednak oczekiwać natychmiastowych efektów nauczania.

Jednym z innowacyjnych rozwiązań w zakresie nauczania języka obcego jest metoda Helen Doron Early English.

Metodą Helen Doron to wyjątkowa, zrozumiała i naturalna metoda nauki języka angielskiego – bez względu na język ojczysty dziecka. Oparta jest na naturalnym sposobie przyswajania własnego języka ojczystego. Dzieci niejednokrotnie słyszą te same dźwięki w swoim otoczeniu, poznając ich znaczenie w kontekście. W ten sposób najpierw rozumieją język, a następnie zaczynają mówić.

Inspiracją do opracowania metody był lekcje gry na skrzypcach, które córka Helen Doron pobierała u dr Suzuki. Metoda dr Suzuki polegała na uczeniu muzyki małych dzieci poprzez wielokrotne w ciągu dnia słuchanie utworów w domu, a podczas zajęć nauczyciel pokazywał, w jaki sposób poszczególne dźwięki i całe utwory wykonać na skrzypcach. Na początku nie wymaga się od dziecka odczytywania zapisów nutowych. Dr. Suzuki określiła ten sposób jako naturalny – dziecko uczyło się przemawiać językiem muzyki zanim jeszcze nauczyło się go odczytywać.

Metoda nauczania języka angielskiego Helen Doron oparta jest na tym samym założeniu, co metoda dr Suzuki. Helen Doron zaczęła prowadzić zajęcia z małymi grupami, dając im nagrane domowym sposobem kasety z piosenkami, rymowankami i historyjkami. Zachęcała, aby dzieci słuchały tych nagrań w domu dwa razy dziennie. Po pewnym czasie dźwięki, słowa i budowa zdań stawały się dla nich znajome. Kolejnym krokiem jest nauczenie dzieci znaczenia dźwięków, które już poznały i które brzmią znajomo. Ma to miejsce podczas spotkań dzieci z nauczycielem w małych grupach, składających się z 4 do 8 osób. Poprzez odpowiednio opracowane zajęcia, gry i zabawy, dzieci uczą się, co znaczą dźwięki i słowa, które już dobrze znają. W ten sposób dziecko uzyskiwało anglojęzyczne środowisko, umożliwiające mu osłuchanie się z językiem, analogicznie jak w nauce języka ojczystego.

Helen Doron w swojej metodzie akcentuje nauczanie dzieci, w trakcie którego biorą udział wszystkie jego zmysły i dzięki którym przyswajają wiedzę poprzez to co widzimy, słyszymy, smakujemy, czego dotykamy, wachamy, robimy, wyobrażamy sobie, czujemy, wyczuwamy intuicyjnie. Każde zajęcia są jak gra złożona z najroźniejszych elementów takich jak: rysowanie, zgadywanie, malowanie, śpiewanie, gra pamięciowa, ruch, gimnastyka, teatr.

Helen Doron do swojego programu włączyła metodę Paula Dennisona, polegającą na stosowaniu naprzemiennych ruchów ciała jako ćwiczeń sprzyjających procesowi pobudzania obu półkul mózgu.

Podczas realizacji zajęć wykorzystuje się zabawę, muzykę, gry, ćwiczenia ruchowe, książki i teatr.

2 Muzyka: Staje się narzędziem kreującym atmosferę, wpływa na emocje, ułatwia ich ekspresję, ułatwia zapamiętywanie określonych zwrotów, zawsze łączy się z tańcem, gestykulacją i mimiką. Dzięki usłyszanym piosenkom dzieci szybciej uczą się mówić poprawnie gramatycznie i z właściwą intonacją.

3 Gry i zabawy: Pobudzanie wszystkich zmysłów w trakcie zabaw ułatwia zapamiętywanie wprowadzonych pojęć. W ten sposób dziecko naukę odbiera jako przyjemność.

4 Ćwiczenia ruchowe: Aktywność fizyczna ma wpływ na koordynację psychiczną i sprawność intelektualną., dziecko uczy się także wtedy, kiedy wpatruje się we własne, poruszające się palce u stop lub gdy błądzi wzrokiem po sali.

5 Prace manualne: Pozwalają na zapamiętywanie, rozwijanie wyobraźni, pobudzanie zmysłu dotyku, uzewnętrznianie emocji. Dzięki wytworom artystycznym możemy obserwować rozwój dziecka, dostrzec jego ukryte problemy, radości i wrażliwość.

6 Książki: Służą do kolorowania, wyklejania, łączenia linii i kropki, rysowania szlaczek, przygotowują do czytania.

7 Teatr: Umożliwia poznanie dziedzictwa kulturowego innego kraju, uczy dzieci tolerancji i otwartości na inną kulturę.

Pierwsze kursy odniosły wielki sukces i zdobyły popularność. Rosnące zainteresowanie skłoniło Helen Doron do utworzenia pierwszego Ośrodka Wczesnego Rozwoju Dziecka, zebrania zespołu nauczycieli i opracowania profesjonalnych materiałów dydaktycznych. Do pracy z małymi dziećmi służą następujące materiały:

1 BBS – Baby's Best Start – język angielski dla dzieci w wieku od 3 do 22 miesięcy wraz z udziałem pracy rodziców

2 EFI – English for Infants. Ścieżka edukacyjna A, poziom 1 – język angielski dla dzieci początkujących w wieku od 1 do 4 lat

3 MEFI – More English For Infants. Ścieżka edukacyjna A, poziom 2 – drugi rok nauki języka angielskiego dla dzieci w wieku od 2 do 5 lat

4 FEFAC – First English For All Children. Ścieżka edukacyjna A, poziom 1 i 2 – język angielski dla dzieci początkujących w wieku od 4 do 5 lat

5 EFAC – English For All Children. Ścieżka edukacyjna A, poziom 3 – język angielski dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat

6 MEFAC – More English For All Children. Ścieżka edukacyjna A, poziom 4 – język angielski dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat

Przykładowy scenariusz zajęć w grupie dzieci 4-letnich

Temat: Is it red? – Yes or No? Poznajemy kolory.

Cele:

- 1 rozpoznawanie nazw trzech podstawowych kolorow (czerwony, zielony, żółty),
- 2 kształtowanie umiejętności określania kolorow różnych przedmiotow z wykorzystaniem poznanego słownictwa.

Środki dydaktyczne:

- 1 maskotka (miś Ralph),
- 2 karta pracy
- 3 kolorowe rekvizyty

I. PRZEBIEG

1. Rozgrzewka językowa (warm-up) – 5 min.

Nauczyciel wskazuje na pluszowego misia mówiąc: „Look, this is Ralph!”, stymulując głosem tak, aby brzmiało miło i zabawnie. Nauczyciel wita się z dziećmi odgrywając rolę misia, mówi: „Hello, I’m Ralph” i podchodzi do każdego dziecka. Dzieci odpowiadają: „Hello, Ralph”.

2. Prezentacja – 5 min.

Nauczyciel bierze kolejno do rąk przygotowane wcześniej karty z kolorami i wymienia wyraźnie ich nazwy, powtarzając po kilka razy. Dzieci siedzą w kręgu na podłodze i obserwują nauczyciela. Po zaprezentowaniu czterech kolorow nauczyciel bierze czerwoną kredkę i pyta: „Look, is it yellow?”. Dzieci, z pomocą nauczyciela, który kręci głową na *nie*, odpowiadają: „No!”. Nauczyciel zadaje kolejne pytanie: „Is it red?” i kiwa głową na *tak*. Dzieci, z pomocą nauczyciela, odpowiadają: „Yes”.

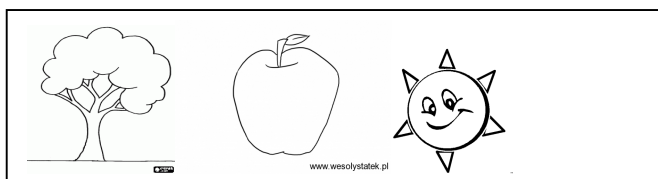
3. Ćwiczenia – 8 min.

Każde z dzieci otrzymuje kartę pracy. Ich zadaniem jest pomalowanie znajdujących się tam przedmiotow na odpowiednie kolory (drzewko, jabłko, słońko).

4. Sprawdzenie – 5 min.

Po wykonaniu zadania nauczyciel prezentuje wykonana wcześniej kartkę z kolorowymi przedmiotami. Dzieci porównują swoje prace z matrycą nauczyciela. Nauczyciel jeszcze raz zadaje pytania: „Is it...?”. Dzieci odpowiadają: „Yes” lub „No”.

Karta pracy:

БИБЛІОГРАФІЯ

1. Brzeziński J., Nauczanie językow obcych dzieci, WSiP, Warszawa 1987
2. Czelakowska D.J., Sytuacja kreatywności językowej dziecka w wieku przedszkolnym, Wyd. AP, Krakow 2005
3. Komorowska H., Metodyka nauczania języka obcego, Wyd. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2004
4. Kotarba M., Przedszkolak, język obcy i...Ty. Metodyka nauczania językow obcych w przedszkolach, Wyd. AN, Pułtusk 2007
5. Pamuła M., Metodyka nauczania językow obcych w kształceniu zintegrowanym, Wyd. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2003
6. Podhajecka M., Edukacnymi hrami poznawame svet,
7. Podhajecka M., Poznawanie świata za pomocą gier edukacyjnych

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

Анна Клим-Климашевска – проф. д-р хаб., заведующий кафедры дидактики Института педагогики Естественного-Гуманистического Университета в Седльцах (г. Седльце, Польша).

Ева Ягелло – д-р, адьюнкт, заведующий лаборатории дошкольного воспитания Института педагогики Естественного-Гуманистического Университета в Седльцах (г. Седльце, Польша).

Алла РАСТРИГІНА (Кіровоград, Україна)

МЕНТАЛІТЕТ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ДУХОВНОСТІ МИСТЕЦЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ВНЗ

В статті здійснено спробу представити позицію автора щодо менталітету українця як явища культури і духовності мистецького освітнього простору ВНЗ, окреслити можливості його прояву в процесі професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта, а також розглянути особливості художньо-творчої діяльності студентів як способу вираження менталітету нації.